

INFORME BRETXA de GÈNERE
en el SALARI i les PENSIONS
al PAÍS VALENCIÀ

22 de febrer de 2025

CONTRA LA

~~BRETXA SALARIAL~~

DE GÈNERE

NO PODEM
ESPERAR

#JaAnemTard

València. Febrer de 2025

Elaboració:

Secretaria Dones i Igualtat CCOO PV
Gabinet Tècnic CCOO PV
Tatiana Sapena Escrivà

confederació sindical comissions obreres país valencià

Traducció:

Purín Morant (OPUV CCOO PV)

Amb la col·laboració:

**confederació sindical de
comissions obreres del país valencià**
secretaria dones i igualtat – gabinet tècnic

ÍNDEX

1. Bretxa salarial de gènere al País Valencià	5
1.1. Evolució de la bretxa salarial de gènere	9
1.2. Bretxa salarial per edat	10
1.3. Desigualtat salarial per classe social	11
1.4. Bretxa salarial per tipus de jornada	12
1.5. Bretxa salarial per tipus de contracte	14
1.6. Bretxa salarial per complements	16
1.7. Bretxa salarial per sector d'activitat	17
1.8. Bretxa salarial per tipus d'ocupació	19
1.9. Bretxa salarial per nacionalitat	21
2. Bretxa de gènere en les pensions al País Valencià	22
3. Conclusions i propostes.....	25

CONTRA LA BRECHA SALARIAL DE GÉNERO NO PODEMOS ESPERAR

#YaVamosTarde

1. BRETXA SALARIAL DE GÈNERE AL PAÍS VALENCIÀ

La bretxa salarial de gènere reflecteix les desigualtats estructurals tant en l'àmbit laboral com en la societat en general. Malgrat els avanços, les dones continuen percebent salaris inferiors als dels homes.

Aquest informe es presenta en el marc del **Dia de la Igualtat Salarial** (22 de febrer), amb la intenció d'identificar els factors estructurals causants de la bretxa salarial. Si coneixem el seu origen i les raons de la seua persistència, podem proposar mesures per a la seua erradicació perquè la **bretxa no acabarà sola, sinó que cal acabar amb aquesta**.

També és necessari visibilitzar les dades que constaten aquesta discriminació per a poder combatre el discurs de les persones i grups polítics que neguen la seua existència.

La discriminació salarial és el resultat de la desigualtat laboral que pateixen les dones en la seua inserció i trajectòria en el mercat de treball, que alhora té el seu origen en la discriminació social i cultural i en la perpetuació dels rols i estereotips de gènere que suporten les dones.

Per a CCOO hi ha múltiples factors que expliquen la bretxa salarial que podem agrupar en tres grans blocs:

- 1 La **desigualtat “ex ante” o a priori** que suporten les dones en les societats capitalistes patriarcals es plasma en rols de gènere diferents en la socialització i en l'educació i es tradueix en una pitjor situació a l'hora d'afrontar la seua vida laboral. El mercat laboral espanyol es caracteritza per existir, encara, una forta divisió sexual del treball, la qual cosa condiona l'accés de les dones a determinades ocupacions. A més del pes que tenen els rols i estereotips de gènere en l'ocupació.
- 2 La **desigualtat “durant” que suporten les dones durant la seua trajectòria laboral i professional**, amb una desigual inserció laboral (ocupació, sector), amb pitjors condicions laborals (jornada, contracte) i amb majors interrupcions en la seua vida laboral vinculades a un desigual repartiment social de les tasques de cura i domèstiques, que penalitzen la seua trajectòria laboral (complements, promoció, formació).
- 3 La **discriminació salarial “a posteriori”**, els factors assenyalats en la desigualtat “ex ante” i “durant” suposen que les dones tinguen menor i pitjor accés i permanència en el mercat laboral i això es trasllada en grans bretxes en les pensions una vegada finalitzada la seua vida laboral i en els sistemes de protecció social, en haver tingut retribucions de menor valor i haver interromput la seua activitat laboral per a dedicar-se a la cura de la seua família.

Finalment, amb la bretxa salarial de gènere es fa necessari continuar intervenint en l'àmbit laboral des del diàleg social, la negociació col·lectiva i els plans d'igualtat, però també són necessàries polítiques públiques que incidisquen no sols en el mercat de treball sinó també en l'àmbit educatiu, social, institucional, familiar... La bretxa salarial de gènere ha existit sempre i des de fa dècades sindicalment s'ha treballat per reduir-la, urgeix prendre mesures efectives

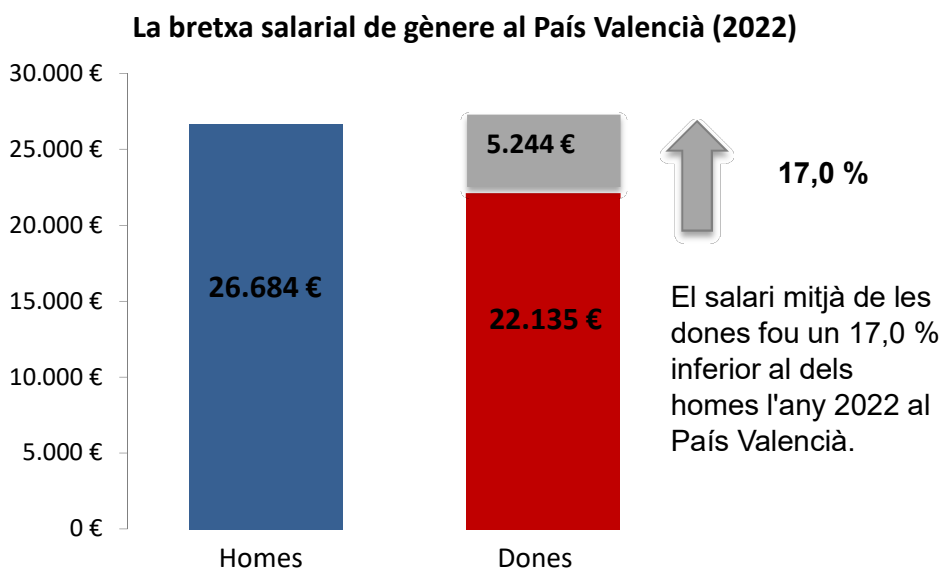
des dels poders públics per a abordar aquestes diferències salarials entre homes i dones per a acabar amb aquestes. No podem esperar. **#JaFemTard.**

Encara que puga semblar un concepte recent, l'OIT reconeix des de 1919 el dret a la igualtat de remuneració per a homes i dones per un treball d'igual valor. Aquest mateix organisme internacional l'any 2013 va elaborar una guia introductòria a la igualtat salarial, aquesta defineix la **bretxa salarial** com l'indicador que avalua les desigualtats entre homes i dones en els ingressos com el salari. És a dir, la **diferència entre els ingressos mitjans de dones i homes** com a percentatge dels ingressos dels homes. Aquest és el paràmetre oficial que se seguirà en la presentació dels resultats d'aquest informe, encara que no es pot obviar que altres enfocaments estadístics utilitzen com a referència el salari de les dones com a base per a calcular la bretxa, i potser s'aproximen més a la dimensió real de la desigualtat entre el guany d'homes i dones al nostre país.

Per a l'elaboració d'aquest informe s'han utilitzat dades que provenen de l'**enquesta d'estructura salarial (EES)** que va publicar l'Institut Nacional d'Estadística (INE) al setembre de 2024, amb dades que fan referència a l'any 2022. Lamentablement no disposem de dades estadístiques més actualitzades en l'àmbit autonòmic amb les quals analitzar els salaris per sexes.

Segons aquestes dades, l'any **2022 la bretxa salarial de gènere al País Valencià va ser del 17,0 %.**

L'any 2021 va ser del 20,2 % cosa que suposa una reducció de 3,2 punts respecte a l'any anterior, que entre altres mesures és degut a l'increment del salari mínim interprofessional (SMI), com més endavant es desenvolupa.

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'ESS (2022) de l'INE

L'any 2022 el **salari mitjà anual brut de les dones** valencianes arribava als **22.135 euros** davant dels **26.683 euros dels homes**, la qual cosa suposa una **diferència de guany mitjà salarial de 4.549 euros** més a l'any a favor del sexe masculí (aquesta diferència era de 5.244 euros l'any 2021). És a dir, **la retribució mitjana bruta anual de les dones** al País Valencià **va ser un 17,0 % inferior a la dels homes**, similar a la bretxa salarial del conjunt de l'Estat (**17,1 %**), on les treballadores perceben un salari mitjà de 24.359 euros a l'any amb una diferència d'uns 5.022 euros anuals respecte al salari dels homes (29.381 euros/any). En tots dos sexes el salari mitjà anual al País Valencià està per davall de l'estatal.

En termes temporals aquesta bretxa salarial té com a conseqüència que les valencianes haurien de treballar **62 dies més a l'any** perquè el seu salari mitjà anual s'equiparara al dels homes. O el que és la mateixa cosa, les dones del País Valencià deixen de percebre ingressos salarials per treballar des de l'**1 de novembre**.

Si la desigualtat salarial entre sexes s'analitza en termes de **guany per hora**, llavors la bretxa salarial entre homes i dones es redueix clarament. El guany per hora de les dones valenciana se situa en els 14,92 euros davant dels 16,27 euros dels homes, la qual cosa suposa una diferència salarial d'1,35 euros per hora en benefici del sexe masculí. És a dir, les dones cobren un 8,3 % menys de salari per hora, en l'àmbit estatal aquesta diferència és de 9,2 %. Si s'adopta el guany per hora treballada com a enfocament d'anàlisi de la desigualtat salarial entre homes i dones el resultat és que la bretxa salarial es redueix substancialment i dona una aparença que la desigualtat salarial no és tan greu com realment ho és, en excloure de l'anàlisi les diferències en jornada laboral d'homes i dones i el diferent nombre d'hores treballades, que determinen el seu salari real acumulat (mensual/anual).

GUANY PER HORA NORMAL DE TREBALL al PAÍS VALENCIÀ (2022)

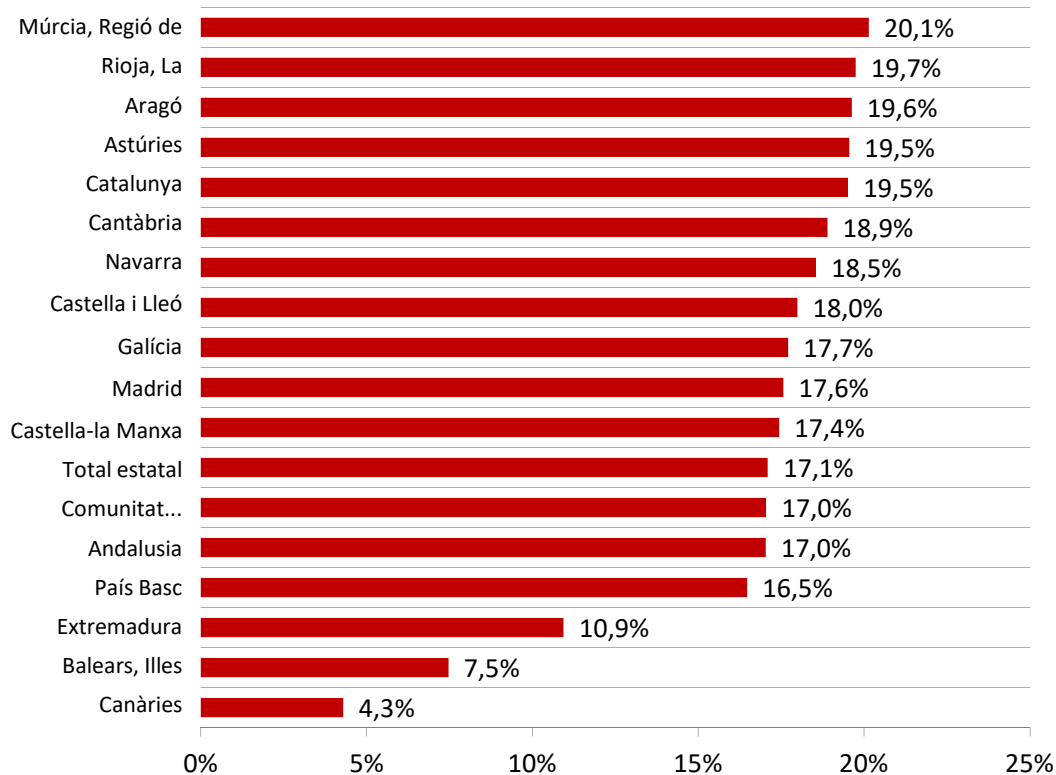
Unitats: euros i percentatges

	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
Estat	17,19	17,96	16,30	1,66	9,2 %
País Valencià	15,66	16,27	14,92	1,35	8,3 %

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

El guany mitjà de les dones va ser inferior al dels homes en totes les comunitats autònomes, però la diferència varia de les unes a les altres, i és l'estructura de l'ocupació en cada territori un dels factors explicatius d'aquesta variabilitat. El País Valencià (17,0 %) se situa al costat d'Andalusia en la cinquena posició en l'àmbit estatal quant a bretxa salarial, i per primera vegada està per davall de la mitjana estatal (17,1 %).

BRETXA SALARIAL PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2022)

GUANY MITJÀ ANUAL PER SEXE I COMUNITATS AUTÒNOMES (2022)

Unitats: euros i percentatges

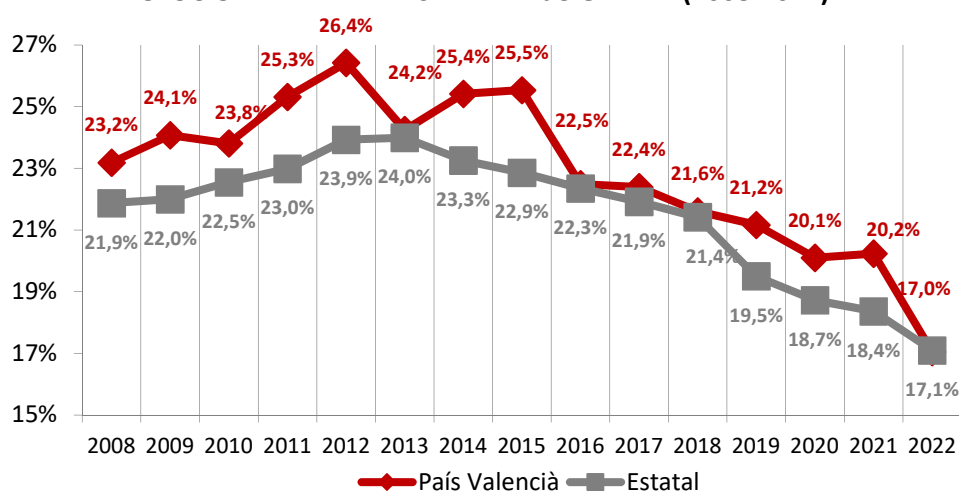
	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	Bretxa dies
Canàries	23.096,92	23.588,70	22.574,98	1.014 € 4,3%	15,69
Balears, Illes	27.145,79	28.155,99	26.054,20	2.102 € 7,5%	27,25
Extremadura	21.922,73	23.170,92	20.637,14	2.534 € 10,9%	39,91
País Basc	32.313,73	35.095,67	29.314,69	5.781 € 16,5%	60,12
Andalusia	24.094,32	26.189,50	21.729,48	4.460 € 17,0%	62,16
País Valencià	24.510,34	26.683,85	22.135,35	4.549 € 17,0%	62,22
Total Estatal	26.948,87	29.381,84	24.359,82	5.022 € 17,1%	62,39
Castella-la Manxa	23.751,71	25.813,23	21.312,65	4.501 € 17,4%	63,64
Madrid, Comunitat de	31.230,73	34.113,40	28.123,47	5.990 € 17,6%	64,09
Galícia	24.169,68	26.626,89	21.912,75	4.714 € 17,7%	64,62
Castella i Lleó	24.186,89	26.548,08	21.773,27	4.775 € 18,0%	65,65
Navarra, Comunitat Foral de	29.189,52	31.959,85	26.033,30	5.927 € 18,5%	67,68
Cantàbria	25.291,14	27.820,83	22.564,11	5.257 € 18,9%	68,97
Catalunya	28.774,55	31.878,42	25.659,03	6.219 € 19,5%	71,21
Astúries, Principat d'	26.745,93	29.573,74	23.792,42	5.781 € 19,5%	71,35
Aragó	26.012,71	28.789,96	23.138,72	5.651 € 19,6%	71,65
Rioja, La	24.903,38	27.741,60	22.264,39	5.477 € 19,7%	72,06
Múrcia, Regió de	23.851,69	26.240,66	20.956,37	5.284 € 20,1%	73,50

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

1.1. Evolució de la bretxa salarial de gènere

En l'última dècada al País Valencià la bretxa salarial de gènere ha mantingut uns valors molt elevats en correlació amb l'època de destrucció d'ocupació per la recessió, registrant el seu major nivell l'any 2012 quan la disparitat de salaris entre tots dos sexes es va situar en el 26,4 %. Gradualment la bretxa salarial ha registrat lleugers descensos anuals amb l'inici de la recuperació econòmica, flexionant a la baixa fins a arribar al 17 % l'any 2022. Això coincideix amb l'aplicació de mesures per a augmentar els salaris més baixos, amb **augmentos importants de l'SMI**: en quatre anys l'SMI es va incrementar un 36 % de 735,9 euros al mes l'any 2018 a 1.000 euros mensuals l'any 2022. Durant aqueix període la bretxa salarial al País Valencià s'ha reduït en 4,6 punts (de 21,6 % a 17 %), mentre que en l'àmbit estatal la reducció ha sigut de 4,3 punts (de 21,4 % a 17,1 %), la qual cosa demostra la incidència de l'increment de l'SMI en la reducció de la bretxa salarial de gènere.

EVOLUCIÓ DE LA BRETXA SALARIAL de GÈNERE (2008-2022)

EVOLUCIÓ DEL SALARI ANUAL PER SEXE AL PAÍS VALENCIÀ (2012-2022)

Unitats: euros i percentatges

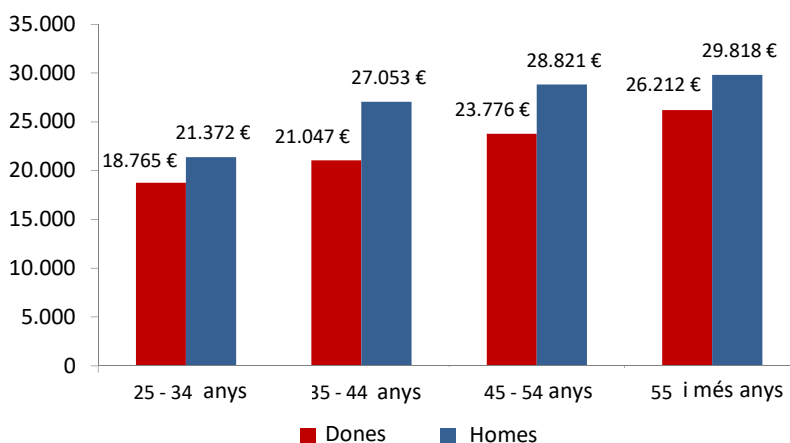
ESTATAL	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial		Dies
2012	22.726 €	25.682 €	19.537 €	6.145 €	23,9%	87,33
2013	22.698 €	25.675 €	19.515 €	6.161 €	24,0%	87,58
2014	22.858 €	25.727 €	19.745 €	5.982 €	23,3%	84,87
2015	23.106 €	25.993 €	20.052 €	5.941 €	22,9%	83,43
2016	23.156 €	25.924 €	20.131 €	5.793 €	22,3%	81,56
2017	23.647 €	26.392 €	20.608 €	5.784 €	21,9%	79,99
2018	24.009 €	26.738 €	21.012 €	5.726 €	21,4%	78,17
2019	24.396 €	26.934 €	21.682 €	5.252 €	19,5%	71,18
2020	25.166 €	27.643 €	22.467 €	5.175 €	18,7%	68,33
2021	25.897 €	28.389 €	23.176 €	5.213 €	18,4%	67,02
2022	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €	17,1%	62,39
PAÍS VALENCIÀ	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial		Dies
2012	21.224 €	24.289 €	17.871 €	6.418 €	26,4%	96,45
2013	20.878 €	23.651 €	17.918 €	5.733 €	24,2%	88,48
2014	20.640 €	23.480 €	17.512 €	5.968 €	25,4%	92,78
2015	20.935 €	23.919 €	17.811 €	6.108 €	25,5%	93,20
2016	21.169 €	23.672 €	18.350 €	5.323 €	22,5%	82,07
2017	21.362 €	23.868 €	18.524 €	5.344 €	22,4%	81,72
2018	22.121 €	24.537 €	19.236 €	5.301 €	21,6%	78,86
2019	22.046 €	24.500 €	19.315 €	5.185 €	21,2%	77,25
2020	22.857 €	25.239 €	20.166 €	5.073 €	20,1%	73,37
2021	23.448 €	25.915 €	20.671 €	5.244 €	20,2%	73,86
2022	24.510 €	26.684 €	22.135 €	4.549 €	17,0%	62,22

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

1.2. Bretxa salarial de gènere per edat

La variable edat marca disparitats salarials entre tots dos sexes, i encara que es produeix en tots els trams d'edat la seua incidència té diferent intensitat. Al País Valencià la major desigualtat es produeix en els intervals d'edat de 35-44 anys (amb una diferència salarial de 6.007 euros, un 22,2 % de bretxa salarial) i 45-54 anys (5.045 euros de disparitat, un 17,1 %). Entre els més joves hi ha diferències salarials, però com es parteix d'una situació de precarietat laboral per a tots dos sexes el percentatge és menor (12,2 % per al rang d'edat entre 25 i 34 anys). Malgrat això, els salaris dels menors de 35 anys continuen sent uns 2.605 euros més elevats que els de les dones joves. Al llarg de la trajectòria laboral, conforme s'incrementa l'edat es va augmentant el nivell salarial però també la diferència salarial entre homes i dones, tal com s'observa en la taula següent. Entre les causes cal destacar les interrupcions de la vida professional de les dones per la cura de menors i/o persones dependents, que arriba a repercutir greument en la seua remuneració i posterior pensió de jubilació.

SALARI MITJÀ ANUAL PER EDAT I SEXE al PAÍS VALENCIÀ (2022)

GUANY MITJÀ ANUAL PER EDAT I SEXE AL PAÍS VALENCIÀ (2022)

Unitats: euros i percentatges

	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
Total	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €	17,1 %
Menor de 25 anys	14.701 €	15.971 €	13.212 €	2.759 €	17,3 %
25 - 34 anys	22.485 €	23.787 €	21.021 €	2.767 €	11,6 %
35 - 44 anys	26.841 €	29.520 €	24.080 €	5.440 €	18,4 %
45 - 54 anys	29.335 €	32.254 €	26.241 €	6.013 €	18,6 %
55 i més anys	30.004 €	32.923 €	26.961 €	5.963 €	18,1 %
PAÍS VALENCIÀ					
Total	24.510 €	26.684 €	22.135 €	4.549 €	17,0 %
Menor de 25 anys	13.701 €	-15.496 €	-11.456 €	4.039 €	-26,1 %
25 - 34 anys	20.134 €	21.372 €	18.765 €	2.606 €	12,2 %
35 - 44 anys	24.040 €	27.053 €	21.047 €	6.007 €	22,2 %
45 - 54 anys	26.395 €	28.821 €	23.776 €	5.045 €	17,5 %
55 i més anys	28.183 €	29.818 €	26.212 €	3.606 €	12,1 %

NOTA: Quan la casella està marcada amb un signe '-' abans de la dada, indica que el nombre d'observacions mostrals està comprés entre 100 i 500, per la qual cosa la xifra està subjecta a gran variabilitat."

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

1.3. Desigualtat salarial de gènere per classe social

És possible analitzar els salaris en termes de ventall salarial, això ofereix informació rellevant sobre la igualtat/desigualtat salarial dins de cada sexe i permet comparar-la entre homes i dones. Per això s'ordena la població (dones i homes) en funció del seu guany salarial, en sentit creixent o decreixent. I una vegada ordenats homes i dones pel seu nivell de salaris, s'analitzen posicions concretes en cada sexe per poder comparar-les.

Segons les dades disponibles de 2022, el 10 % de les dones del País Valencià (percentil 10) tenia un guany salarial anual inferior a 7.800 euros, mentre que una quarta part de la població femenina (quartil inferior) va guanyar 13.729 euros a l'any, un salari per davall de l'SMI que aqueix any es va situar en els 14.000 euros anuals. La meitat de les dones valencianes (la mitjana) van guanyar com a mitjana 18.264 euros a l'any.

El guany mitjà anual masculí supera el femení en tots els percentils. Ara bé, la bretxa salarial es va reduint conforme va augmentant el salari.

- En el **percentil 10** és on major bretxa hi ha, les dones guanyen de mitjana 7.800 euros i els homes 13.992 euros, és a dir, els homes guanyen a l'any 6.192 euros més que les dones, això significa que el salari de les dones en aquest percentil és un **44,3 %** inferior al dels homes situats en el mateix percentil. En aquest cas el guany mitjà salarial guarda forta relació amb la branca d'activitat i amb el tipus de jornada.
- En el **percentil 90**, el salari femení és un **21 %** inferior al masculí, el salari mitjà de les dones és de 40.079 euros i de 44.400 euros el dels homes. En el cas del percentil 90 el tipus de jornada perd pes i és l'ocupació la variable que pot explicar les diferències salarials.

GUANY MITJÀ ANUAL. MITJANES I PERCENTILS PER SEXE (2022)

Unitats: euros i percentatges

	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
Mitjana	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €	17,1 %
Percentil 10	10.657 €	13.944 €	8.733 €	5.211 €	37,4 %
Quartil inferior	15.914 €	18.000 €	14.095 €	3.905 €	21,7 %
Mitjà	22.383 €	24.238 €	20.046 €	4.193 €	17,3 %
Quartil superior	33.562 €	35.899 €	30.984 €	4.915 €	13,7 %
Percentil 90	48.217 €	51.637 €	44.482 €	7.156 €	13,9 %
PAÍS VALENCIÀ					
Mitjana	24.510 €	26.684 €	22.135 €	4.549 €	17,0 %
Percentil 10	10.171 €	13.992 €	7.800 €	6.192 €	44,3 %
Quartil inferior	15.506 €	17.387 €	13.729 €	3.658 €	21,0 %
Mitjà	20.769 €	22.502 €	18.264 €	4.238 €	18,8 %
Quartil superior	29.795 €	31.548 €	27.134 €	4.413 €	14,0 %
Percentil 90	42.211 €	44.400 €	40.079 €	4.321 €	9,7 %

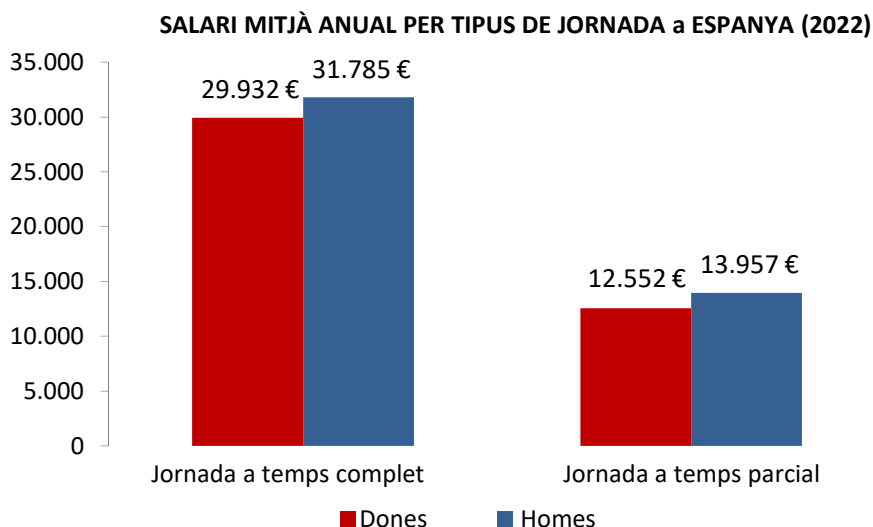
Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

1.4. Bretxa salarial per tipus de jornada

La jornada de treball és un factor que *a priori* condiona la desigual inserció laboral de les dones i que influeix de manera decisiva en la seua menor retribució, perquè elles són les que registren uns majors valors d'ocupació a temps parcial. L'any 2022 al País Valencià de les 1.876.400 persones ocupades a temps complet, un 60 % són homes i un 40 % dones, mentre que de les 339.700 persones ocupades que treballen a temps parcial el 73 % dones i només el 27 % són homes. Això demostra que mentre que per als homes la jornada a temps parcial és una cosa conjuntural, que sol produir-se en els primers anys de la seua vida laboral, per a les dones és component estructural i constant al llarg de la seua trajectòria professional.

Lamentablement no està disponible la informació respecte al guany anual mitjà per tipus de jornada en l'àmbit autonòmic, però les dades del conjunt de l'Estat ofereixen una aproximació evident de la incidència de la jornada en les desigualtats salarials de gènere.

En el conjunt de l'Estat l'any 2022 les dones que treballen a temps parcial perceben un guany mitjà anual de 12.552 euros, mentre que les que ho fan a jornada completa el seu salari anual se situa en 29.932 euros. Les dones amb jornada parcial presenten una bretxa salarial del 10,1 % (9,6 % l'any 2021), mentre que per a les que treballen a temps complet la bretxa és del 5,8 % (8,3 % l'any 2021).

GUANY MITJÀ ANUAL PER TIPUS DE JORNADA I SEXE A ESPANYA (2022)

Unitats: euros i percentatges

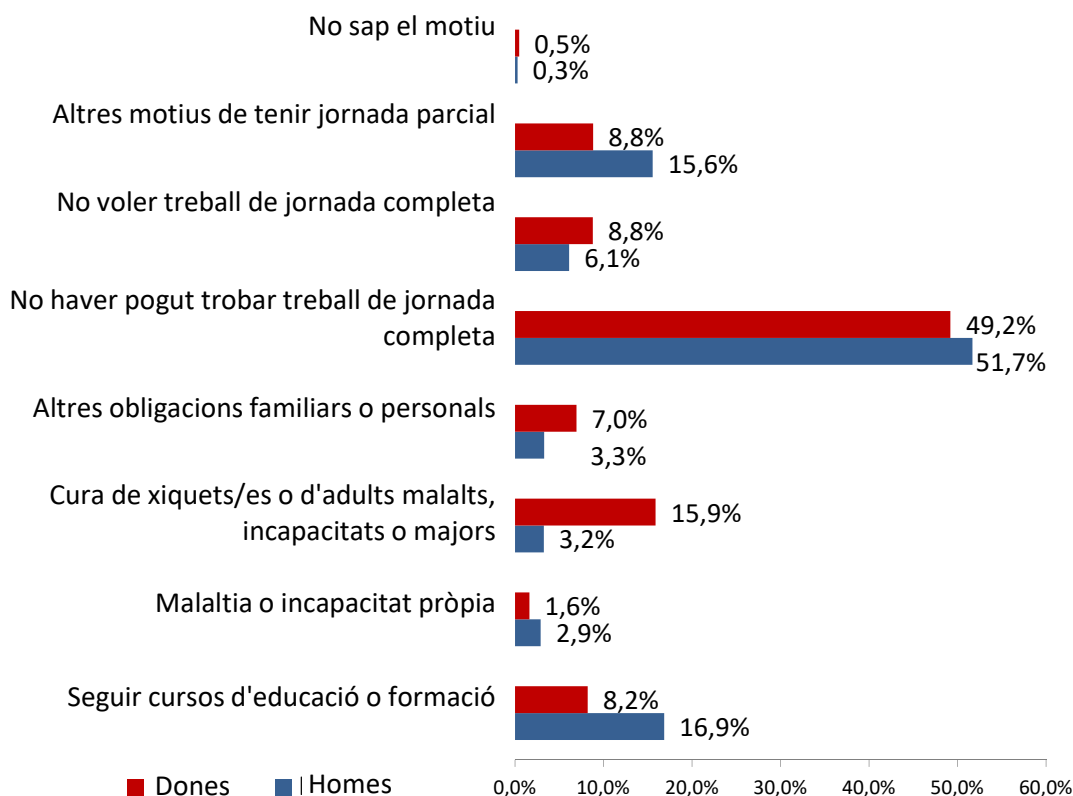
ESTATAL	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
	Total	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €
Jornada a temps complet	30.998 €	31.785 €	29.932 €	1.854 €	5,8 %
Jornada a temps parcial	12.986 €	13.957 €	12.552 €	1.405 €	10,1 %

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

En aquest punt **cal desmuntar el mite del caràcter voluntari de la jornada parcial entre les dones**. Les dades de l'EPA de 2022 indiquen que quasi la meitat de les dones que treballen a temps parcial (49,2 %) ho fan perquè no han trobat un treball a temps complet. El motiu següent que s'esgrimeix per a optar per aquest tipus de jornada és la cura de menors o persones adultes dependents (15,9 %). Això demostra la involuntarietat del treball parcial per a la majoria de les dones. Elles realment desitjarien tindre un treball a temps complet, però són els sectors d'activitat feminitzats els que ofereixen majoritàriament el treball a temps parcial. A més, la jornada parcial o la inactivitat acaben convertint-se en una estratègia davant la falta de polítiques públiques que puguen solucionar les necessitats de cura i la impossibilitat de costejar els serveis d'atenció a persones adultes malaltes o dependents. Tot això fa que moltes acaben eixint del mercat laboral.

Motius del treball a temps parcial per sexe a Espanya (4t trim. 2022)

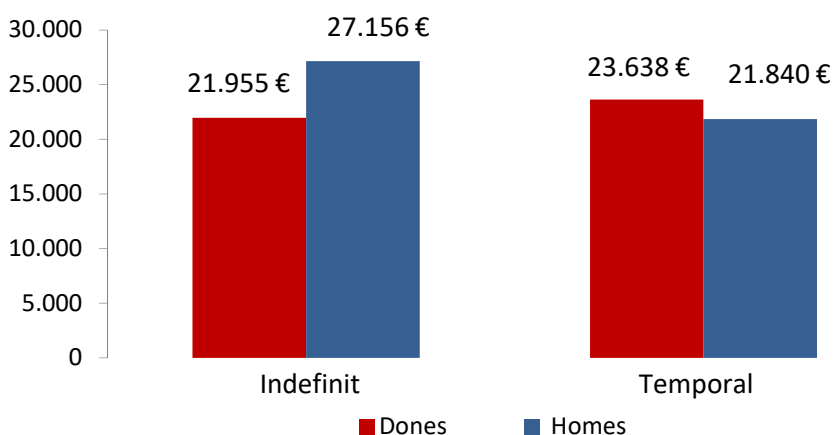
1.5. Bretxa salarial per tipus de contracte

El tipus de contracte és un altre dels factors rellevants a l'hora d'analitzar les variables que incideixen en la bretxa salarial. La major temporalitat de les dones repercuteix en les seues retribucions. Al País Valencià l'any 2022 el 53,5 % de les persones amb contracte temporal eren dones.

L'Enquesta de població activa (EPA) mostra la significativa incidència que ha tingut la reforma laboral de 2022 en la reducció de la taxa de temporalitat de les dones; entre les valencianes aquesta taxa era del 29,1 % l'any 2018 i s'ha reduït quatre punts en quatre anys, fins a situar-se en el 25,4 % l'any 2022. Tot i que aquesta reducció va ser encara major entre els homes que va passar del 28,5 % l'any 2018 al 19,8 % l'any 2022.

Els homes amb **contracte indefinit tenen** un guany mitjà de 27.156 euros i les dones de 21.955 euros. És a dir, els homes amb contracte fix guanyen 5.201 euros més de mitjana en un any que les dones, això suposa una diferència salarial del 19,2 %. Això es deu al fet que els homes tenen una carrera professional més llarga i estable, la qual cosa implica més possibilitat d'ascens, promocions, etc. En el cas de la **contractació temporal** curiosament per primera vegada les dones perceben un salari superior al dels homes, 1.798 euros més a l'any. S'haurà d'analitzar amb deteniment l'evolució d'aquest fet per a veure si és un efecte de la reforma laboral que va entrar en vigor l'abril del 2022.

**SALARI MITJÀ ANUAL PER TIPUS DE CONTRACTE I SEXE
al PAÍS VALENCIÀ (2022)**

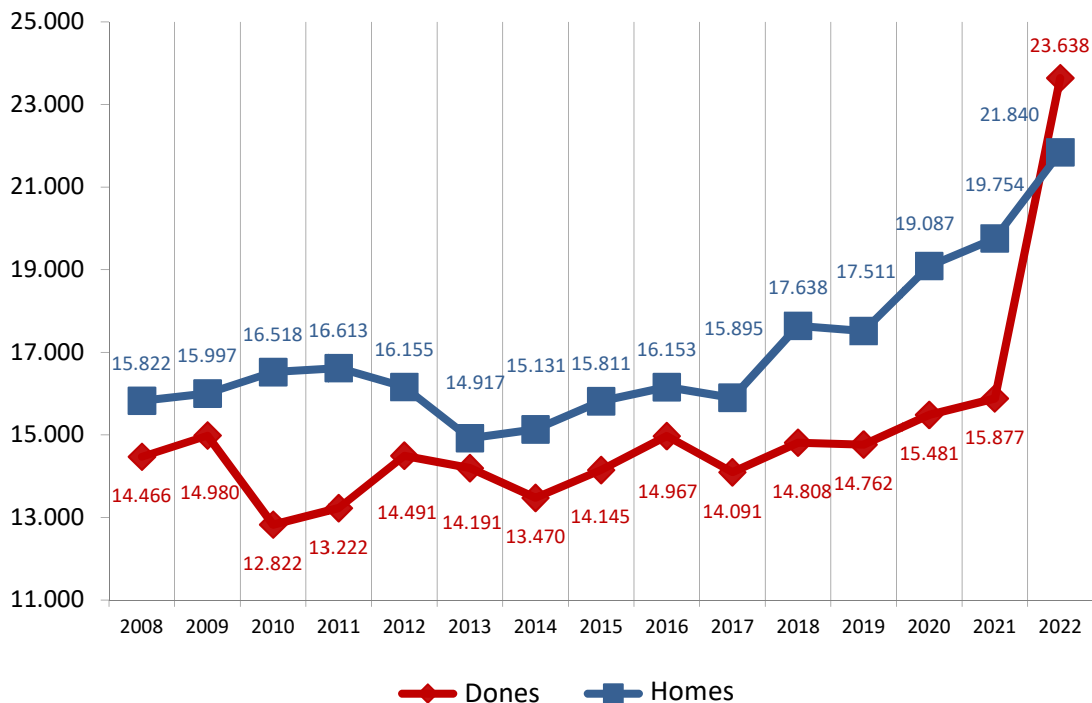
GUANY MITJÀ ANUAL PER TIPUS DE CONTRACTE I SEXE AL PAÍS VALENCIÀ (2022)

Unitats: euros i percentatges

	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
Total	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €	17,1 %
Indefinit	27.193 €	29.903 €	24.187 €	5.715 €	19,1 %
Temporal	25.097 €	24.630 €	25.459 €	-829 €	-3,4 %
PAÍS VALENCIÀ					
Total	24.510 €	26.684 €	22.135 €	4.549 €	17,0 %
Indefinit	24.697 €	27.156 €	21.955 €	5.201 €	19,2 %
Temporal	22.782 €	21.840 €	23.638 €	-1.798 €	-8,2 %

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

Evolució del guany mitjà anual de persones amb contracte temporal per sexe al País Valencià (2008 - 2022)

POBLACIÓ OCUPADA ASSALARIADA PER TIPUS DE CONTRACTE, JORNADA I SEXE AL PAÍS VALENCIÀ (4t trim. 2022) Unitats: milers de persones i percentatges

	TOTAL			HOMES			DONES		
	Total	Indefinit	Temporal	Total	Indefinit	Temporal	Total	Indefinit	Temporal
Total	1.900,4	1.548,8	351,7	1.007,3	845,0	162,3	893,1	703,7	189,4
Completa	1589,4	1339,3	250,1	930,5	802,9	127,6	658,8	536,4	122,4
Parcial	311,1	209,5	101,6	76,8	42,2	34,6	234,3	167,3	67

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'EPA de l'IVE

1.6. Bretxa salarial per complements

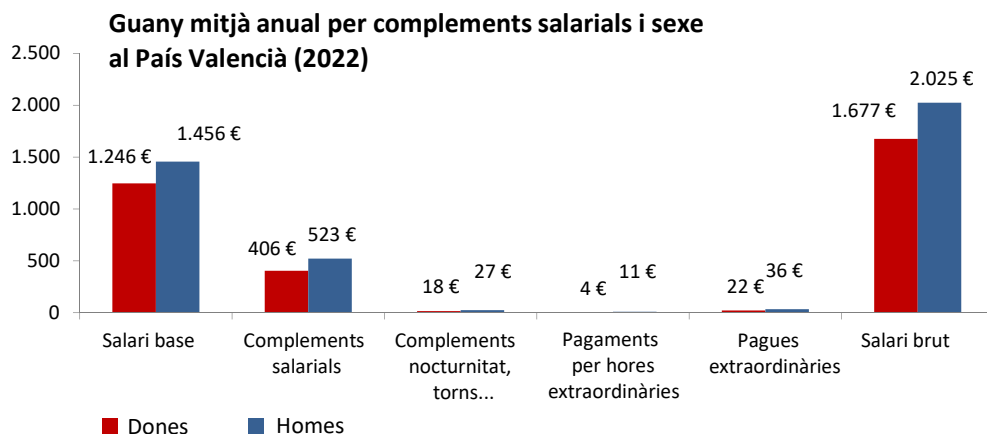
Quan s'analitzen els diferents components del salari brut s'observa quins són els conceptes que incideixen en la bretxa salarial de gènere. Al País Valencià aquesta bretxa és del 14,4 % en el salari base, aquesta es dispara al 22,5 % en els complements salarials i arriba al 34,5 % en els complements per nocturnitat, treball per torns o treball durant el cap de setmana. La bretxa salarial és molt alta en els pagaments per hores extraordinàries (65,2 %), però aquest és un component amb una incidència molt reduïda en el salari. En definitiva, en algunes ocasions es tracta de complements atorgats amb criteris discrecionals, sobretot en els llocs directius, i que beneficien menys les dones. En altres casos retribueixen aspectes “masculinitzats” del treball, com l'esforç físic, la penúria, la nocturnitat o la disponibilitat horària; mentre que no es retribueixen altres atributs “feminitzats” del treball com l'atenció, la precisió, la resistència, etc.

COMPOSICIÓ DEL SALARI BRUT MENSUAL AL PAÍS VALENCIÀ (2022)

Unitats: euros i percentatges

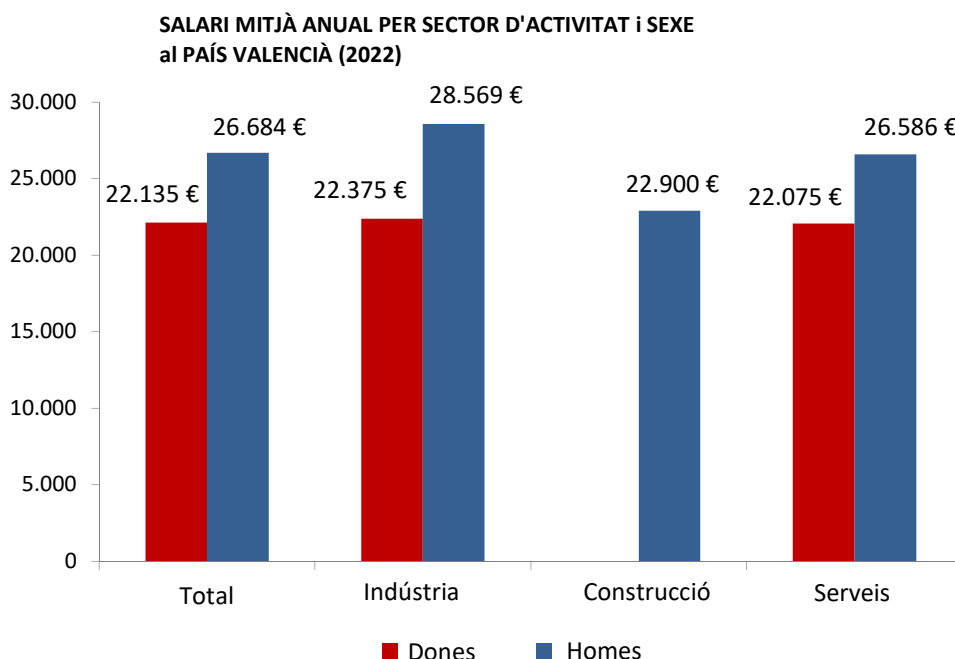
	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
Salari base	1.402 €	1.499 €	1.298 €	201 €	13,4 %
Complements salarials	587 €	658 €	512 €	145 €	22,1 %
Complements salarials per raó de nocturnitat, treball per torns o treball durant el cap de setmana	31 €	35 €	27 €	8 €	21,7 %
Pagaments per hores extraordinàries	9 €	13 €	4 €	9 €	69,2 %
Salari ordinari	1.998 €	2.170 €	1.815 €	355 €	16,4 %
Pagues extraordinàries	41 €	49 €	33 €	16 €	32,8 %
Salari brut	2.039 €	2.219 €	1.848 €	371 €	16,7 %
Contribucions a la Seg. Social a càrrec del treballador	130 €	141 €	119 €	22 €	15,5 %
Retencions IRPF	310 €	356 €	262 €	94 €	26,4 %
Salari net	1.599 €	1.722 €	1.467 €	256 €	14,8 %
PAÍS VALENCIÀ					
Salari base	1.355 €	1.456 €	1.246 €	210 €	14,4 %
Complements salarials	467 €	523 €	406 €	118 €	22,5 %
Complements salarials per raó de nocturnitat, treball per torns o treball durant el cap de setmana	22 €	27 €	18 €	9 €	34,5 %
Pagaments per hores extraordinàries	7 €	11 €	4 €	7 €	65,2 %
Salari ordinari	1.830 €	1.990 €	1.655 €	334 €	16,8 %
Pagues extraordinàries	29 €	36 €	22 €	14 €	38,4 %
Salari brut	1.859 €	2.025 €	1.677 €	348 €	17,2 %
Contribucions a la Seg. Social a càrrec del treballador	121 €	131 €	110 €	21 €	16,1 %
Retencions IRPF	253 €	294 €	208 €	87 €	29,4 %
Salari net	1.485 €	1.600 €	1.360 €	240 €	15,0 %

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

1.7. Bretxa salarial per sector d'activitat

Si s'analitzen les diferències salarials segons sectors econòmics, s'observa que al País Valencià en totes les activitats el guany mitjà anual de les dones és inferior al dels homes. En el **sector industrial** és on se situen els salaris més elevats, però també on es produeix la major bretxa salarial (**21,7 %**) amb una diferència de 6.194 euros a favor dels homes. En el **sector serveis** la desigualtat salarial és del **17 %**, les dones guanyen de mitjana 22.075 euros a l'any, això suposa 4.511 euros menys que els homes el salari mitjà dels quals és de 26.586 euros anuals. Respecte al **sector de la construcció** no es disposa de dades representatives del salari de les dones per la qual cosa no es poden presentar resultats.

GUANY MITJÀ ANUAL PER SECTOR D'ACTIVITAT I SEXE AL PAÍS VALENCIÀ (2022)

Unitats: euros i percentatges

	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
Total	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €	17,1 %
Indústria	30.519 €	31.978 €	26.557 €	5.421 €	17,0 %
Construcció	25.149 €	25.001 €	26.259 €	-1.258 €	-5,0 %
Serveis	26.452 €	29.307 €	24.136 €	5.172 €	17,6 %
PAÍS VALENCIÀ					
Total	24.510 €	26.684 €	22.135 €	4.549 €	17,0 %
Indústria	26.834 €	28.569 €	22.375 €	6.194 €	21,7 %
Construcció	23.020 €	22.900 €	..		
Serveis	24.080 €	26.586 €	22.075 €	4.511 €	17,0 %

NOTA: Quan la casella està marcada amb un signe '-' abans de la dada, indica que el nombre d'observacions mostrals està comprès entre 100 i 500, per la qual cosa la xifra està subjecta a gran variabilitat."

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

Es perpètua la segmentació laboral en funció del sexe, i són les activitats realitzades per homes les més valorades. Les dones representen el 47 % de la població assalariada al País Valencià, però aquest equilibri en el mercat de treball no suposa una presència equitativa en les diferents branques d'activitat. Segons l'EPA l'any 2022 el **85,8 %** de les dones ocupades pertanyien al **sector serveis** i tan sols l'**11,1 % a la indústria**.

Encara que no estan disponibles les dades en l'àmbit autonòmic de la bretxa salarial per **branques d'activitat** sí que es poden extrapolar les del conjunt de l'Estat. En totes les seccions d'activitat el guany mitjà femení és inferior al masculí. En les **branques feminitzades és on es produeix una major bretxa salarial**; en les **activitats administratives i de serveis auxiliars** (26,7 % de bretxa salarial), els homes cobren de mitjana uns 22.361 euros davant dels 16.392 euros de les dones, és un dels salaris més baixos. Un altre exemple són les **activitats sanitàries i de serveis socials** (23,7 % de bretxa) el salari mitjà de les dones és de 28.313 euros davant dels 37.098 euros dels homes.

És més, on la presència de les dones és majoritària es percep menor remuneració. Un gran percentatge de dones treballa en sectors el guany mitjà anual dels quals és inferior al salari mitjà anual femení (24.360 euros); **hostaleria** (15.022 euros), **activitats administratives i auxiliars** (16.392 euros), **activitats recreatives i d'entreteniment** (17.268 euros), **comerç** (20.084 euros).

El mercat laboral espanyol es caracteritza per haver-hi, encara, una forta divisió sexual del treball, la qual cosa fa que les dones es veguen amb més dificultats d'accés a llocs de treball en sectors caracteritzats per ser masculinitzats, a més del pes que encara tenen els rols i estereotips de gènere en l'ocupació.

GUANY MITJÀ ANUAL PER SECCIÓ ACTIVITAT I SEXE A ESPANYA (2022)

Unitats: euros i percentatges

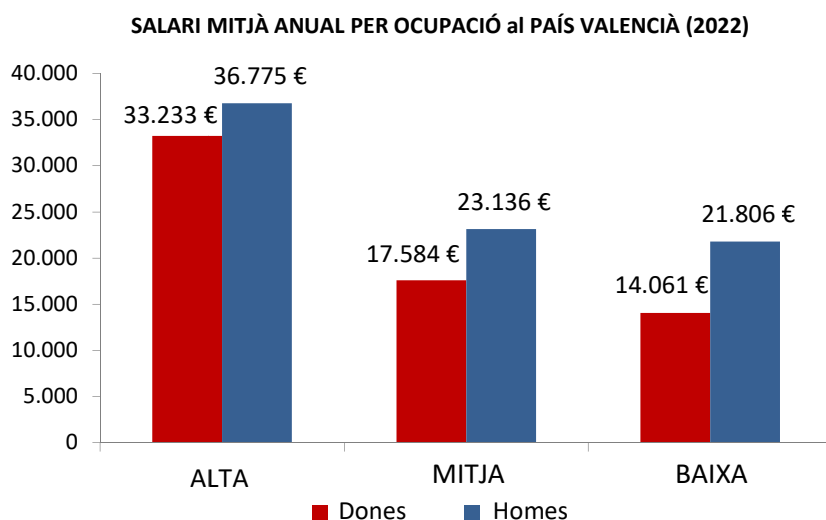
	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
TOTAL	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €	17,1 %
B Indústries extractives	36.309 €	35.064 €	-42.852 €	77.916 €	222,2 %
C Indústria manufacturera	30.001 €	31.545 €	25.933 €	5.612 €	17,8 %
D Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	55.471 €	57.488 €	49.546 €	7.942 €	13,8 %
E Subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació	30.445 €	30.973 €	28.502 €	2.471 €	8,0 %
F Construcció	25.149 €	25.001 €	26.259 €	-1.258 €	-5,0 %
G Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	23.210 €	26.378 €	20.084 €	6.294 €	23,9 %
H Transport i emmagatzematge	27.354 €	27.598 €	26.569 €	1.029 €	3,7 %
I Hostaleria	16.275 €	17.921 €	15.022 €	2.899 €	16,2 %
J Informació i comunicacions	37.439 €	39.135 €	34.307 €	4.828 €	12,3 %
K Activitats financeres i d'assegurances	47.240 €	53.970 €	42.215 €	11.755 €	21,8 %
L Activitats immobiliàries	26.173 €	30.649 €	23.539 €	7.110 €	23,2 %
M Activitats professionals, científiques i tècniques	30.948 €	36.259 €	26.805 €	9.454 €	26,1 %
N Activitats administratives i serveis auxiliars	18.996 €	22.361 €	16.392 €	5.969 €	26,7 %
O Administració pública i defensa; Seguretat Social obligatòria	34.036 €	35.813 €	32.272 €	3.541 €	9,9 %
P Educació	29.264 €	31.290 €	28.259 €	3.032 €	9,7 %
Q Activitats sanitàries i de serveis socials	30.381 €	37.098 €	28.313 €	8.785 €	23,7 %
R Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	19.361 €	20.892 €	17.268 €	3.624 €	17,3 %
S Altres serveis	18.270 €	22.152 €	16.590 €	5.562 €	25,1 %

NOTA: Quan la casella està marcada amb un signe '-' abans de la dada, indica que el nombre d'observacions mostrals està comprés entre 100 i 500, per la qual cosa la xifra no és estadísticament significativa i està subjecta a gran variabilitat.

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

1.8. Bretxa salarial per tipus d'ocupació

L'enquesta d'estructura salarial (2022) per al País Valencià presenta les dades agregades en ocupacions alta, mitjà i baixa (en la nota al peu de la taula s'explica el contingut de cada agrupació). La **bretxa salarial es produeix en totes les professions, però és major en aquelles amb menor qualificació** (35,5 %). D'aquesta manera, la precarietat colpeja de nou i de manera més forta les dones, perquè en aquests treballs el seu salari mitjà anual és de 14.061 euros, per davall del salari mitjà de les dones de 2022 (22.135 euros). En les ocupacions amb un nivell més elevat la diferència salarial se situa en el 9,6 %, amb una diferència de 3.542 euros més de retribució a favor dels homes.

GUANY MITJÀ ANUAL PER OCUPACIÓ I SEXE AL PAÍS VALENCIÀ (2022)

Unitats: euros i percentatges

	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
Total	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €	17,1 %
ALT	37.927 €	41.103 €	35.003 €	6.100 €	14,8 %
MITJÀ	21.759 €	24.547 €	19.107 €	5.440 €	22,2 %
BAIX	19.756 €	22.584 €	14.778 €	7.806 €	34,6 %
PAÍS VALENCIÀ					
Total	24.510 €	26.684 €	22.135 €	4.549 €	17,0 %
ALT	34.964 €	36.775 €	33.233 €	3.542 €	9,6 %
MITJÀ	20.264 €	23.136 €	17.584 €	5.552 €	24,0 %
BAIX	19.068 €	21.806 €	14.061 €	7.746 €	35,5 %

NOTA: Quan la casella està marcada amb un signe '-' abans de la dada, indica que el nombre d'observacions mostrals està comprès entre 100 i 500, per la qual cosa la xifra no és estadísticament significativa i està subjecta a gran variabilitat.

1) Ha sigut necessari agrupar les ocupacions a causa de la falta d'observacions mostrals en moltes cel·les si s'usaven els grans grups d'ocupació. S'ha agregat de la manera següent:

ALTA: inclou els grans grups 1, 2 i 3 (1. Directors i gerents; 2. Tècnics i professionals científics i intel·lectuals; 3. Tècnics professionals de suport)

MITJA: inclou els grans grups 4, 5, 6, 7 i 0 (4. Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina; 5. Treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors; 6. Treballadors qualificats en el sector agrícola, ramader, forestal i pesquer; 7. Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i la construcció (excepte operadors d'instal·lacions i maquinària); 0. Ocupacions militars).

BAIXA: inclou els grans grups 8 i 9 (8. Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors; 9. Ocupacions elementals).

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

Com ocorre amb les branques d'activitat, tan sols es disposa d'informació en l'àmbit estatal sobre la bretxa salarial en les diverses ocupacions, encara que es pot traslladar al cas valencià. Així doncs, **la major bretxa salarial** es registra entre els **operadors d'instal·lacions i maquinària fixes, i muntadors** (26,5 %), seguit pel **personal no qualificat en serveis** (25,9 %).

D'altra banda, les professions que recullen una **menor diferència entre tots dos sexes** són la del **personal tècnic i científic i intel·lectuals de la salut i l'ensenyament**, on els homes perceben un 9,8 % més de salari que les dones.

En termes absoluts **la major diferència salarial es recull entre el personal directiu i gerent**, els homes arriben a percebre uns 9.624 euros més de salari anual que les dones amb aquests càrrecs (un 15,3 % de bretxa).

Les ocupacions que tenen major salari mitjà estan masculinitzades, mentre que les ocupacions amb salaris baixos estan feminitzades.

La falta de valor de les cures en una societat que posa a la producció i el mercat en el centre -en lloc de les cures, la sostenibilitat i la vida- és una altra de les causes de la bretxa salarial de les dones.

GUANY MITJÀ ANUAL PER OCUPACIÓ I SEXE A ESPANYA (2022)

Unitats: euros i percentatges

	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
Totes les ocupacions	26.949 €	29.382 €	24.360 €	5.022 €	17,1 %
A Directors i gerents	59.479 €	62.992 €	53.368 €	9.624 €	15,3 %
B Tècnics i professionals científics i intel·lectuals de la salut i l'ensenyament	37.456 €	40.184 €	36.240 €	3.943 €	9,8 %
C Altres tècnics i professionals científics i intel·lectuals	41.382 €	44.874 €	37.829 €	7.046 €	15,7 %
D Tècnics; professionals de suport	31.900 €	34.551 €	28.516 €	6.035 €	17,5 %
E Empleats d'oficina que no atenen el públic	27.403 €	30.217 €	25.647 €	4.571 €	15,1 %
F Empleats d'oficina que atenen el públic	21.463 €	24.273 €	20.468 €	3.806 €	15,7 %
G Treballadors dels serveis de restauració i comerç	17.169 €	18.930 €	16.058 €	2.873 €	15,2 %
H Treballadors dels serveis de salut i la cura de persones	18.232 €	21.997 €	17.156 €	4.841 €	22,0 %
I Treballadors dels serveis de protecció i seguretat	31.896 €	32.779 €	26.810 €	5.970 €	18,2 %
J Treballadors qualificats en el sector agrícola, ramader, forestal i pesquer	21.383 €	21.716 €	..		
K Treballadors qualificats de la construcció, excepte operadors de màquines	22.274 €	22.348 €	-19.315 €	3.033 €	13,6 %
L Treballadors qualificats de les indústries manufactureres, excepte operadors d'instal·lacions i màquines	25.305 €	26.401 €	19.772 €	6.628 €	25,1 %
M Operadors d'instal·lacions i maquinària fixes, i muntadors	28.251 €	29.848 €	21.936 €	7.912 €	26,5 %
N Conductors i operadors de maquinària mòbil	22.997 €	23.137 €	-19.905 €	3.232 €	14,0 %
O Treballadors no qualificats en serveis (excepte transports)	14.665 €	18.018 €	13.354 €	4.664 €	25,9 %
P Peons de l'agricultura, pesca, construcció, indústries manufactureres i transportes	20.242 €	20.999 €	17.470 €	3.529 €	16,8 %
Q Ocupacions militars		

NOTA: Quan la casella està marcada amb un signe '-' abans de la dada, indica que el nombre d'observacions mostrals està comprés entre 100 i 500, per la qual cosa la xifra no és estadísticament significativa i està subjecta a gran variabilitat.

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'Estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

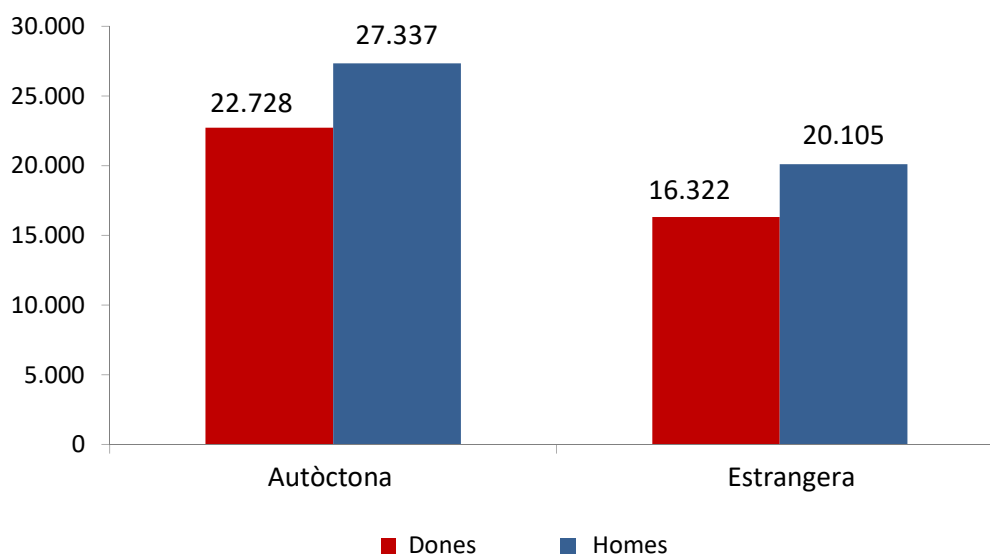

1.9. Bretxa salarial per nacionalitat

L'enquesta d'estructura salarial (2022) per al País Valencià presenta les dades agregades del salari mitjà anual segons la nacionalitat distingint entre dos grans grups; població espanyola i població estrangera. En tots dos grups el guany mitjà de les dones és inferior a la dels homes.

Entre les persones amb nacionalitat espanyola la bretxa salarial se situa en el 16,9 %, els homes cobren 4.609 euros més a l'any que les dones, mentre que entre la població estrangera la bretxa en les retribucions se situa en el 18,8 %, per damunt de la mitjana (17 %). D'altra banda, mentre que el salari mitjà de les dones autòctones se situa entorn de 22.728 euros, les d'origen estranger perceben 16.322 euros de mitjana a l'any.

SALARI MITJÀ ANUAL PER NACIONALITAT al PAÍS VALENCIÀ (2022)

GUANY MITJÀ ANUAL PER NACIONALITAT I SEXE AL PAÍS VALENCIÀ (2022)

Unitats: euros i percentatges

	TOTAL	Homes	Dones	Bretxa salarial	
ESTATAL					
Total	26.948,87	29.381,84	24.359,82	5.022,02	17,1 %
Autòctona	27.500,25	30.058,61	24.833,27	5.225,34	17,4 %
Estrangera	21.438,73	23.293,49	19.010,31	4.283,18	18,4 %
PAÍS VALENCIÀ					
Total	24.510,34	26.683,85	22.135,35	4.548,50	17,0 %
Autòctona	25.137,05	27.336,76	22.727,67	4.609,09	16,9 %
Estrangera	18.274,46	20.104,84	16.321,56	3.783,28	18,8 %

Font: Elaborat pel Gabinet Tècnic CCOO PV a partir de dades de l'enquesta d'estructura salarial (2022) - INE, set. 2024

2. BRETXA DE GÈNERE EN LES PENSIONS

Les bretxes salarials de gènere no es produeixen només durant la vida activa de les dones, sinó que es cronifiquen i es fa extensiva en la seua trajectòria vital. Per això la disparitat d'ingressos no es tracta d'una qüestió momentània o conjuntural, sinó que es defineix pel seu caràcter estructural, al llarg de tota la vida de les dones. El problema és que la igualtat de partida no és real, perquè el perfil d'inserció i de trajectòria laboral de dones i d'homes és molt diferent, i determina els seus guanys mitjans durant la seua vida laboral però també quan n'ixen. Els sous de les dones són de mitjana més baixos, les seues ocupacions més precàries i les seues carreres de cotització més curtes, entre altres qüestions perquè assumeixen les tasques de cura de menors i també de persones dependents, i això dona com a resultat unes prestacions després del retir molt inferiors a les dels homes.

En la nostra societat el sistema de pensions està fonamentalment lligat a les condicions d'ocupació i les característiques del treball remunerat (pensió de jubilació i d'incapacitat permanent). Per tant, si hi ha discriminacions salarials durant la trajectòria laboral, aquestes es traslladaran a desigualtats en la percepció de les pensions. Això explica que la bretxa de les pensions siga més elevada que la bretxa salarial, perjudicant greument el sexe femení.

Per analitzar aquesta qüestió s'utilitza com a font estadística les dades que proporciona la Seguretat Social a través del seu portal "eSTADISS". Al País Valencià l'any 2024 hi ha 1.045.728 persones perceptores d'una pensió de la Seguretat Social; 492.412 homes (47,1 %) i 553.311 dones (52,9 %). La pensió mitjana és de 1.158 euros al mes, la dels homes és de 1.395 euros mentre que la de les dones és de 948 euros. És a dir, les dones perceben actualment un **32 % menys de pensió mitjana** mensual que els homes, la qual cosa suposa 446 euros menys al mes. Es tracta d'una disparitat considerable, perquè situa la pensió mitjana mensual de les dones valencianes per davall del salari mínim interprofessional de 2024 (1.134 euros al mes). En l'àmbit estatal la bretxa en les pensions per sexe és similar a la del País Valencià, concretament és de 32 % amb 484 euros de diferència.

El **tipus de pensió** també determina el percentatge de bretxa, aquesta és més elevada en la **pensió per jubilació** amb una **diferència del 31,7 %** (483 euros al mes); els homes perceben 1.523 euros de pensió mitjana al mes i les dones 1.040 euros. En el cas de les pensions de viudetat i de favor familiar, majoritàriament percebudes per dones, la pensió mitjana mensual que perceben elles és superior a la dels homes, encara que la diferència absoluta és mínima (276 euros en la pensió de viudetat i 32 euros en la pensió de favor familiar).

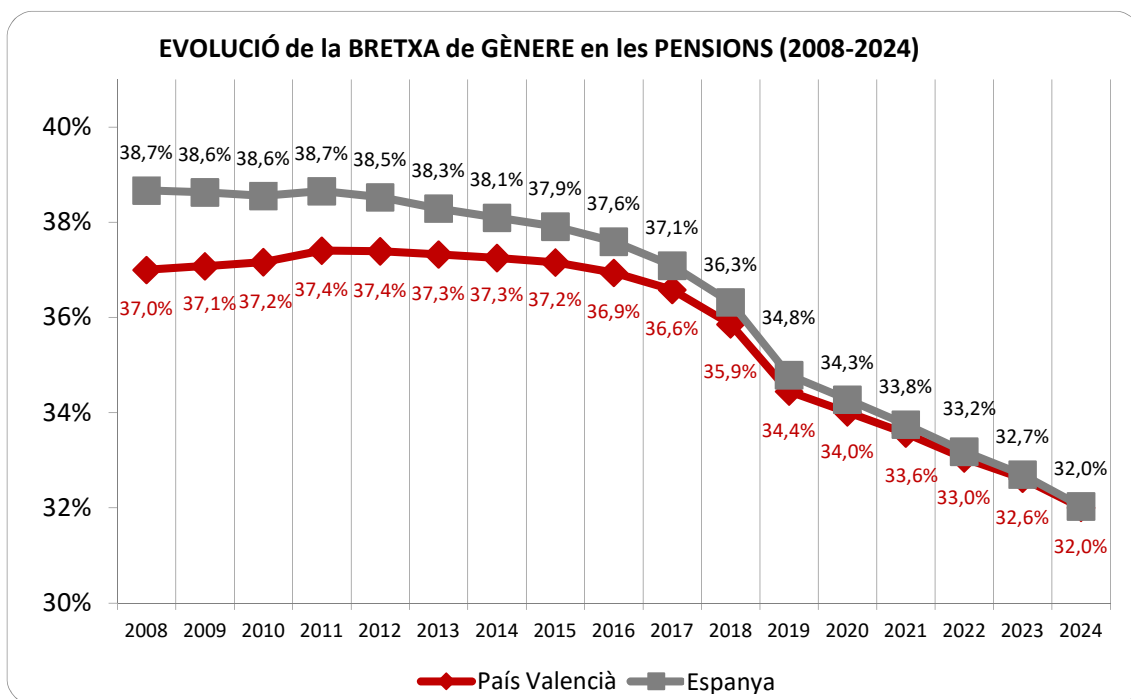

PENSIÓ MITJANA MENSUAL PER SEXE (mitjana anual)

Unitats: euros i percentatges

	Nombre pensions			Pensió mitjana (en €)			Bretxa salarial	
	TOTAL	Homes	Dones	TOTAL	Homes	Dones	€	%
ESTATAL								
2012	8.919.997	4.344.107	4.575.652	830 €	1.034 €	636 €	398 €	38,5 %
2013	9.065.830	4.419.980	4.645.592	856 €	1.065 €	657 €	408 €	38,3 %
2014	9.201.080	4.487.136	4.713.712	871 €	1.082 €	670 €	412 €	38,1 %
2015	9.304.555	4.535.531	4.768.816	887 €	1.101 €	683 €	417 €	37,9 %
2016	9.409.174	4.579.801	4.829.182	904 €	1.120 €	699 €	421 €	37,6 %
2017	9.514.801	4.622.758	4.891.885	921 €	1.138 €	715 €	422 €	37,1 %
2018	9.622.519	4.661.768	4.960.585	945 €	1.162 €	740 €	422 €	36,3 %
2019	9.740.077	4.703.582	5.036.413	991 €	1.208 €	788 €	420 €	34,8 %
2020	9.782.343	4.705.115	5.077.170	1.011 €	1.230 €	808 €	422 €	34,3 %
2021	9.854.162	4.714.555	5.139.552	1.034 €	1.255 €	831 €	424 €	33,8 %
2022	9.943.038	4.737.480	5.202.512	1.090 €	1.319 €	881 €	438 €	33,2 %
2023	10.051.740	4.771.758	5.279.943	1.195 €	1.443 €	971 €	472 €	32,7 %
2024	10.188.818	4.821.572	5.367.209	1.255 €	1.510 €	1.026 €	484 €	32,0 %
P. VALENCIÀ								
2012	909.211	436.310	472.882	762 €	947 €	593 €	354 €	37,4 %
2013	923.816	444.811	478.984	788 €	977 €	612 €	365 €	37,3 %
2014	937.762	452.524	485.219	802 €	994 €	623 €	370 €	37,3 %
2015	947.569	457.614	489.939	817 €	1.011 €	635 €	376 €	37,2 %
2016	958.036	462.445	495.573	832 €	1.029 €	649 €	380 €	36,9 %
2017	968.127	467.003	501.110	848 €	1.046 €	664 €	383 €	36,6 %
2018	979.212	471.185	508.010	870 €	1.069 €	686 €	383 €	35,9 %
2019	992.286	476.128	516.151	913 €	1.112 €	729 €	383 €	34,4 %
2020	1.000.419	478.151	522.262	932 €	1.133 €	748 €	385 €	34,0 %
2021	1.008.447	479.587	528.852	953 €	1.157 €	768 €	388 €	33,6 %
2022	1.018.037	482.146	535.884	1.005 €	1.216 €	814 €	402 €	33,0 %
2023	1.030.056	486.018	544.033	1.102 €	1.331 €	897 €	434 €	32,6 %
2024	1.045.728	492.412	553.311	1.158 €	1.395 €	948 €	446 €	32,0 %

Font: Elaborat per Gabinet Tècnic CCOO PV a partir d'"eSTADISS" del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions

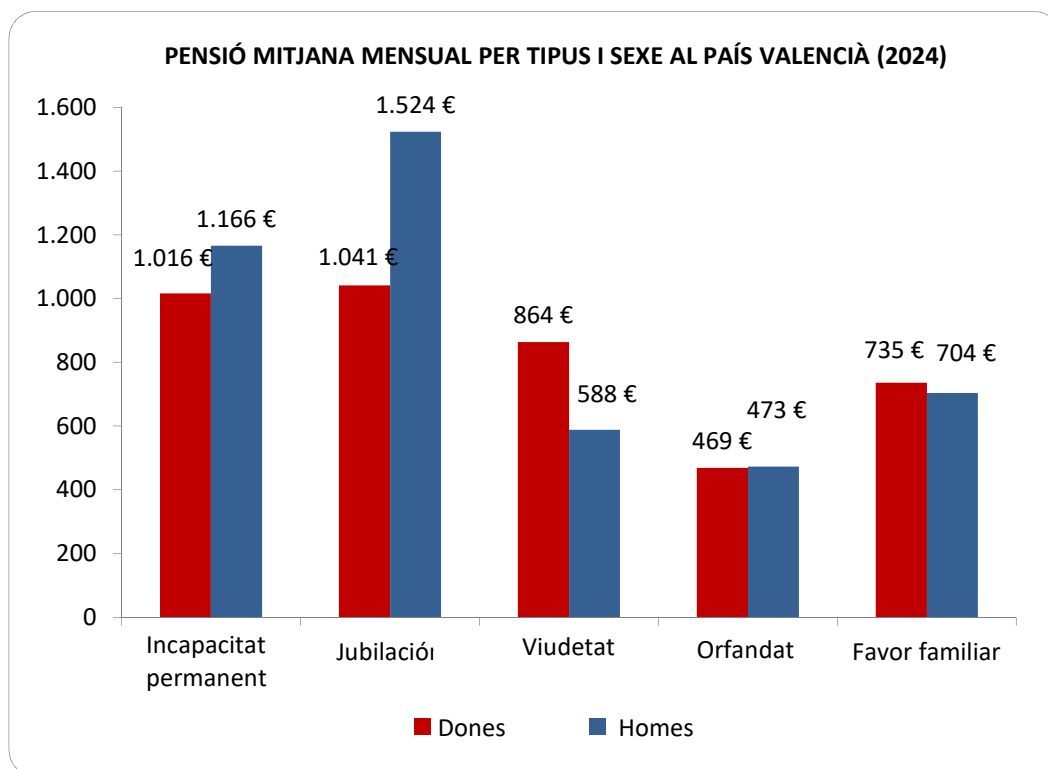

PENSIÓ MITJANA MENSUAL PER CLASSE I SEXE AL PAÍS VALENCIÀ (mitjana anual 2024)

Unitats: euros i percentatges

	Nombre pensions			Pensió mitjana			Bretxa salarial	
	TOTAL	Homes	Dones	TOTAL	Homes	Dones	euros	%
Incapacitat permanent	95.743	60.455	35.288	1.110,43	1.165,62	1.015,87	150 €	12,8 %
Jubilació	664.444	389.483	274.958	1.323,78	1.523,64	1.040,68	483 €	31,7 %
Viudetat	245.293	21.920	223.371	839,15	587,89	863,81	- 276 €	-46,9 %
Orfandat	37.612	19.744	17.868	471,09	472,96	469,03	4 €	0,8 %
Favor familiar	2.636	810	1.826	725,69	703,61	735,49	- 32 €	-4,5 %

Migracions Font: Elaborat per Gabinet Tècnic CCOO PV a partir d'“eSTADISS” del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions

3. CONCLUSIONS I PROPOSTES

Aquest informe es presenta en el marc del **Dia de la Igualtat Salarial** (22 de febrer), amb la intenció d'identificar els factors estructurals causants de la bretxa salarial, partint de la base que per a erradicar-la és necessari conèixer el seu origen i les raons de la seua persistència. També és necessari visibilitzar per a fer front als corrents negacionistes sobre la seua pròpia existència, perquè hui dia alguns encara s'atreveixen a asseverar que no existeixen les desigualtats salarials.

La discriminació salarial és el resultat de la desigualtat laboral que pateixen les dones en la seua inserció i trajectòria en el mercat de treball, que alhora té el seu origen en la discriminació social i cultural i en la perpetuació dels rols i estereotips de gènere que suporten les dones.

Des de CCOO PV afirmem que persisteix la bretxa salarial que castiga les dones en el present amb salaris més baixos, i en un futur amb menors prestacions i pensions. Les últimes dades disponibles de l'enquesta anual d'estructura salarial (ESS) publicada per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), assenyalen que l'any **2022** la bretxa salarial de gènere al País Valencià va ser del **17,0 %**.

L'any 2022 el salari mitjà anual brut de les dones valencianes arribava als 22.135 euros, davant dels 26.683 euros dels homes, la qual cosa suposa una diferència de guany mitjà salarial de **4.549** euros més a l'any a favor del sexe masculí. És a dir, la retribució mitjana bruta anual de les dones al País Valencià va ser un **17,0 %** inferior a la dels homes, similar a la bretxa salarial del conjunt de l'Estat (17,1 %), on les treballadores perceben un salari mitjà de 24.359 euros a l'any amb una diferència d'uns 5.022 euros anuals respecte al salari dels homes.

En l'última dècada al País Valencià la bretxa salarial de gènere ha mantingut uns valors molt elevats en correlació amb l'època de destrucció d'ocupació per la recessió, registrant el seu major nivell l'any 2012 quan la disparitat de salaris entre tots dos sexes es va situar en el 26,4 %. Gradualment la bretxa salarial ha registrat lleugers descensos anuals amb l'inici de la recuperació econòmica, flexionant a la baixa fins a arribar al 17 % l'any 2022. Això coincideix amb l'aplicació de mesures públiques que han sigut substancials per a reduir la bretxa salarial dirigides a:

- Augmentar els salaris més baixos, amb **incrementos importants del salari mínim interprofessional (SMI)**: en quatre anys l'SMI es va incrementar un 36 % de 735,9 euros al mes l'any 2018 a 1.000 euros mensuals l'any 2022, la qual cosa suposa un augment històric que beneficia dos milions i mig de persones treballadores, amb especial incidència en la població femenina que té els salaris més baixos.
- **Reduir la temporalitat** laboral a través de la **reforma laboral**¹ els efectes de la qual es van desplegar l'any 2022. Una reforma que també ha incidit sobre els sectors i les persones treballadores amb condicions laborals més precàries i, per tant, amb especials beneficis per a les dones, encara que no ha reduït totalment la bretxa que els

¹ Reial Decret Llei 32/2021, de 28 de desembre, de mesures urgents per a la reforma laboral, la garantia de l'estabilitat en l'ocupació i la transformació del mercat de treball.

separa. Un dels factors explicatius és la major taxa de temporalitat en el sector públic que té major presència en l'ocupació femenina.

Ens sembla important ressaltar en les conclusions alguns dels **factors** que hem desenvolupat durant l'informe:

La importància de la jornada parcial i la relació amb les cures en la generació de la bretxa salarial. Com es pot observar en les dades de bretxa segons jornada d'aquest informe, la parcialitat és més elevada i té un caràcter molt més estructural en el cas de les dones. Cal destacar el caràcter involuntari de la jornada parcial entre el sexe femení. Les dades de l'EPA de 2022 indiquen que quasi la meitat de les dones que treballen a temps parcial (49,2 %) ho fan perquè no han trobat un treball a temps complet i el motiu següent és la cura de menors o persones dependents.

Aquest fet, sumat al major ús, per part de les dones, dels permisos no retribuïts de conciliació, així com les excedències per cura i la dedicació exclusiva a tasques de cures no remunerades, continua influïent de manera decisiva en les diferències salarials.

És necessari apuntar, a més, que en el cas de les professions relacionades amb les cures que sí que estan remunerades (exercides molt majoritàriament per dones), també hi ha una parcialitat estructural més pronunciada que en altres sectors, a més de tindre salaris més baixos respecte a altres sectors d'activitat.

A més s'ha de tindre present que hi ha dones que ni tenen ni busquen ocupació perquè tenen la tasca de cuidar algun familiar en situació de dependència i això els ocupa tot el seu temps davant la falta de mitjans i de serveis públics. Davant un insuficient estat de benestar, una deficitària xarxa de serveis socials i sota un model de família on les cures recauen en les vides i els cossos de les dones és necessari el desenvolupament de polítiques públiques que transformen l'actual sistema de cures. És necessari abordar un Pacte estatal integral per les cures.

La importància de la perspectiva de classe. Com es pot observar en les dades de bretxa segons classe social d'aquest informe, en el grup de població que menys guanya, la bretxa salarial entre dones i homes és major (44,3 %). D'altra banda, la bretxa per tipus d'ocupació es produeix en totes les professions, però és major en aquelles amb menor qualificació (35,5 %). D'aquesta manera, la precarietat colpeja de nou i de manera més forta les dones més precàries, perquè en aquests treballs el seu salari mitjà anual és de 14.061 euros, per davall del salari mitjà de les dones l'any 2022 (22.135 euros).

La importància de la segregació ocupacional, que es deriva en gran manera de la desigual distribució d'estudis de dones i d'homes que alhora deriva dels rols i estereotips de gènere i de la divisió sexual del treball. Això implica que, mentre que la presència dels homes es dona en un major nombre d'ocupacions i de professions, les dones es concentren en un nombre molt més reduït. A més, com a conseqüència d'aquesta segregació horitzontal, moltes de les ocupacions i professions femininitzades comporten una valoració inferior, tan socialment com econòmicament (per exemple, les referides a cura de persones dependents per raó d'edat, malaltia, etc., o les referides a activitats administratives) que, alhora, es veu reflectida en l'assignació de complements salarials, que beneficien en major manera els homes, ja que solen retribuir factors no associats al treball feminitzat.

LA BRETXA DE GÈNERE EN LES PENSIONS

Les bretxes salarials de gènere no es produeixen només durant la vida activa de les dones, sinó que es cronifiquen i es fa extensiva en la seua trajectòria vital. En la nostra societat el sistema de pensions està fonamentalment lligat a les condicions d'ocupació i les característiques del treball remunerat (pensió de jubilació i d'incapacitat permanent). Per tant, si hi ha discriminacions salarials durant la trajectòria laboral, aquestes es traslladaran a desigualtats en la percepció de les pensions. Això explica que la bretxa de les pensions siga més elevada que la bretxa salarial, perjudicant greument el sexe femení, que percep actualment un **32 % menys de pensió mitjana** mensual que els homes.

MESURES QUE HAN INFLUÏT EN LA REDUCCIÓ DE LA BRETXA SALARIAL

Primera; CCOO ha apostat clarament per mesures que intenten reduir la bretxa salarial, entre aquestes destaquen els recents i successius **augment del salari mínim interprofessional i l'aposta per incrementar els salaris més baixos de conveni**. Recordem que la bretxa salarial entre dones i homes més elevada es troba en els salaris més baixos (en el percentil 10 la bretxa ascendeix al 44,3 %).

L'SMI ha passat dels 736 euros al mes l'any 2018 als 1.184 euros l'any 2025; un increment del 61 %. L'SMI fixat per a l'any 2025 suposa 700 euros més, un 4,4 % més que l'SMI establert l'any 2024. Beneficiarà més de dos milions de persones treballadores, almenys l'11,8 % de la població treballadora. El 15,6 % de les dones treballadores a jornada completa es veuran beneficiades. Si sumem aquelles dones que tenen un contracte a jornada parcial aquest percentatge s'incrementa. **El 57 % de les persones beneficiades per l'augment de l'SMI seran dones**, atès que la seua presència entre els salaris baixos és superior a la que tenen els homes.

Segona; la **reforma laboral que es va aprovar al desembre de 2021**, fruit de l'acord del diàleg social, també ha incidit sobre els sectors i les persones treballadores amb condicions laborals més precàries i, per tant, beneficia les dones, ja que ha reduït la temporalitat en limitar les causes per a poder realitzar contractes temporals i ha restringit l'encadenament d'aquests contractes. Així mateix ha eliminat el contracte d'obra o servei, ha atallat la precarietat en el sector públic, en el qual es troba quasi una quarta part de les dones empleades i, finalment, ha restablert la preferència del conveni sectorial davant del d'empresa, la qual cosa evita que en contracta, subcontractes i empreses multiserveis rebaixen els salaris i les condicions mínimes.

Tercera; la política sindical d'apostar per **l'augment de salaris més baixos en convenis** ha afavorit a les dones, en ser les que ocupen habitualment les últimes posicions en la classificació professional i ha pressionat a l'alça el valor del treball, aconseguint amb això una valoració major de la força de treball en el seu conjunt.

Quarta; CCOO ha acordat, en l'àmbit del **diàleg social**, una sèrie de reials decrets de gran importància. El Reial Decret Llei 6/2019, de mesures urgents per a la garantia de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en el treball i l'ocupació mitjançant el qual es va introduir la idea de treball d'igual valor i es va ampliar gradualment les empreses afectades per l'obligació de tenir un pla d'igualtat, que en l'actualitat són aquelles que tinguen una plantilla igual o superior a 50 persones. Aquest reial decret llei s'ha desenvolupat reglamentàriament a través del Reial Decret 901/2020, de 13 d'octubre, pel qual es regulen els plans d'igualtat i el seu

registre així com del Reial Decret 902/2020, de 13 d'octubre, d'igualtat retributiva entre dones i homes que, entre altres qüestions, desenvolupa l'obligació del registre salarial i la inclusió de l'auditoria salarial en el diagnòstic dels plans d'igualtat. Totes dues eines formen part de la informació a utilitzar per a la realització del diagnòstic dels plans d'igualtat i, amb aquestes, es persegueix aconseguir una major transparència retributiva, en conèixer les bretxes i el seu origen per a poder introduir mesures correctores. Tant el registre retributiu com l'auditoria salarial, juntament amb la valoració de llocs de treball, són elements essencials per a aconseguir l'objectiu de la igualtat retributiva entre dones i homes.

PROPOSTES PER A LA REDUCCIÓ I L'ELIMINACIÓ DE LA BRETXA SALARIAL ENTRE DONES I HOMES

1.- Millorar la inserció laboral de les dones:

- Incentivar la contractació de dones en sectors tradicionalment masculinitzats.
- Fomentar la igualtat d'oportunitats en promoció i ascensos.
- Incrementar les retribucions dels sectors feminitzats.

2.- Reduir la feminització de la jornada parcial:

- Assegurar l'accés equitatiu a ocupacions a temps complet
- Regular la parcialitat i, en particular, les hores complementàries.

3.- Promoure mesures de corresponsabilitat en la llar i en el treball, promovent l'ús equitatiu dels permisos de conciliació, excedències i reduccions de jornada per cura de menors o persones dependents.

4.- Intervenció a través de la negociació col·lectiva, tant de convenis col·lectius com de plans d'igualtat:

- Introducció de clàusules d'acció positiva a favor de les dones.
- Revisar els criteris de valoració de llocs de treball per a evitar biaixos de gènere tant en el salari base com en els complements salarials.

5.- Ampliar els serveis de cura pública:

- Crear infraestructures públiques de cura infantil, de majors i altres persones dependents de caràcter universal que faciliten la conciliació corresponsable laboral.
- Acordar un **Pacte estatal integral per les cures** on les persones estiguen en el centre de les polítiques públiques, que desenvolupe les cures des dels serveis públics, com un nou pilar de l'estat del benestar.

6.- Reducció de la jornada laboral.

Finalment, amb la desigualtat i discriminació laboral que suportem les dones hem d'actuar sobre les causes d'aquesta desigualtat i això només pot resoldre's en el marc d'una societat i una economia més justa, que superen la precarietat i l'explotació estructural.